

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΖΩΗ

ΟΥΣΙΩΔΗ ΣΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΠΙΣΤΩΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Τοῦ κ. ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΥΡΚΙΛΙΤΣΗ

Τακτικού Καθηγητοῦ τῆς ἐν Πειραιεὶ Ἀνωτάτης Βιομηχανικῆς Σχολῆς

Ἀπὸ κάθε πλευρᾶν, κοινοτόπως πλέον καὶ συνεχῶς, ἐπαναλαμβάνεται τὸ σύνθημα ὅτι, ἡ ἑλληνικὴ οἰκονομία πρέπει ταχέως νὰ κατακτήσῃ ὑψηλὸν ἐπίπεδον οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Τοῦτο κρίνεται ὡς ἐπιβεβλημένον καὶ διότι ἡ Ἑλλάς ἀνήκει εἰς τὸν Ἀντικὸν κόσμον, ὅπου τὰ ἐπίπεδα διαβιώσεως τῶν πληθυσμῶν εἶναι πολὺ ὑψηλότερα τοῦ ἑλληνικοῦ καὶ ἐπομένως γεννῶνται προβλήματα κοινωνικοῦ χαρακτῆρος ἐκ τῆς ὑστερήσεως τοῦ ἑλληνικοῦ ἐπιπέδου διαβιώσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν ἐπιπρόσθετον λόγον, ὅτι ἡ Ἑλλάς, ἐνταχθεῖσα εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Οἰκονομικὴν Κοινότητα, ὀφείλει ταχύτατα νὰ ἀνέλθῃ τὰς βαθμίδας τῆς οἰκονομικῆς ἀνάδοι, διὰ τὴν ἐπιβίωσιν ἐντὸς τοῦ ὑψηλοῦ ἐπιπέδου οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἐδρύτερου οἰκονομικοῦ χώρου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐποποθετήθη.

Πολλὰ εἶναι αἱ προϋποθέσεις ἐκ τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται ἡ ταχεῖα ἐπιτευξις ὑψηλῶν ρυθμῶν οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Μία δὲ ἐκ τούτων βασικὴ, καὶ θὰ ἔλεγέ τις *sine qua non*, εἶναι ἡ ἐξασφάλισις νομισματικῆς ἰσορροπίας, νοουμένης ὡς ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς νομισματικῆς σταθερότητος.

Περισσότεραι λειτουργίαι ἐντὸς τῆς οἰκονομίας, ἐφ' ὅσον ὁμαλῶς καὶ εὐρυθμῶς ἐπιτελοῦνται, συντελοῦν καὶ συγκλίνουσι εἰς τὴν ἐπίτευξιν τοῦ ἀνωτάτου καὶ τελικοῦ στόχου, δηλαδὴ τῆς ταχεῖας οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως. Ἡ ὁμαλὴ καὶ εὐρυθμὸς λειτουργία τοῦ χρηματοδοτικοῦ συστήματος, περιλαμβανόντος τὸ τραπεζικὸν σύστημα τῆς χώρας καὶ τὴν κεφαλαιαγορᾶν, ὡς καὶ ἡ ἀσκουμένη νομισματικὴ, πιστωτικὴ, συναλλαγματικὴ καὶ δημοσιονομικὴ πολιτικὴ, κατέχουσι πρωτεύουσαν θέσιν. Ἡ νομισματικὴ ἰσορροπία καὶ σταθερότης, τεθεῖσα ὡς προϋπόθεσις βασικὴ τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, συνδέεται καὶ ἐξαρτᾶται ἀμεσώτατα ἀπὸ τὴν ἐκάστοτε ἀκολουθουμένην νομισματικὴν πολιτικὴν, ἐν τῇ ἐδρύτερα τῆς ἐνοίαι, καὶ ἀπὸ τὴν ἐπάρκειαν καὶ ἀποτελεσματικότητα τοῦ χρηματοδοτικοῦ συστήματος, τοῦ τελευταίου ἰδιαίτερος, τελοῦντος ὑπὸ σόνολον θεσμῶν καὶ λειτουργιῶν.

Ἐξ ὅλων τῶν ἀνωτέρω, εἰς τὸ παρὸν ἄρθρον θὰ περιορισθῶμεν εἰς συνοπτικὴν θεώρησιν θεμάτων ἀναγομένων εἰς προβλήματα νομισματικῆς καὶ πιστωτικῆς πολιτικῆς καὶ ὀργανωτικὰ τοῦ τραπεζικοῦ συστήματος. *

γὴν κλασσικῶν μέτρων καὶ μεθόδων, ὡς αἱ μεταβολαὶ τοῦ ἐπισήμου προεξοφλητικοῦ τόκου, ἢ πολιτικῆ τῆς ἀνοικτῆς ἀγορᾶς κ.λ.π. εἰς τὴν χώραν μας—ἀλλὰ καὶ εἰς πολλὰς ξένας χώρας—τὰ μέτρα τῆς νομισματικῆς καὶ πιστωτικῆς πολιτικῆς περιλαμβάνουν ποσοτικούς καὶ ποιοτικούς ἐλέγχους τῆς χρηματοδοτήσεως, ἀφορῶντας τόσον εἰς τὸν ἐπηρεασμὸν τῆς ρευστότητος τῶν τραπεζῶν καὶ τῶν ἐπιχειρήσεων ἢ ἰδιωτῶν, ὅσον καὶ εἰς τὴν παρακολούθησιν τῆς συμμορφώσεως ἀπὸ ἀπόψεως χρησιμοποίησεως τῶν χορηγουμένων πιστώσεων διὰ τοὺς σκοποὺς (παραγωγικούς) δι' οὓς ἐχορηγήθησαν.

Τὰ μέτρα τῆς κατηγορίας αὐτῆς, ἄκρως αὐστηρὰ ἐν Ἑλλάδι εἰς παλαιότεραν ἐποχὴν, καθ' ἣν οἱ ἀποταμιευτικοὶ πόροι οἱ συγκεντρούμενοι εἰς τὰς τραπεζὰς καὶ δημιουργοῦντες εἰς αὐτάς διαθέσιμα κεφάλαια διὰ χρηματοδοτήσεις ἦσαν ἐλάχιστοι, καὶ καθ' ἀνάγκην ὁ μείζων ὄγκος τῆς χρηματοδοτήσεως ἐτροφοδοεῖτο τότε ἐκ τοῦ ἐκδοτικοῦ προνομίου, ἐχαλαρώθησαν βαθμιαίως, καθ' ὃ μέτρον καὶ ὁ ρυθμὸν ἢ ἀποταμίευσιν τοῦ πληθυσμοῦ, συνεπεῖα τῆς ὁλονὲν ἀξιοῦσης ἐμπιστοσύνης πρὸς τὸ νόμισμα, εἰσέρευσε εἰς τὰς τραπεζὰς. Τὸ φαινόμενον τοῦτο, μάλιστα, εἰς τινα περίοδον ἐξεδηλώθη μὲ ρυθμὸν ραγδαίας ἀξίησεως τῶν καταθέσεων εἰς διαστάσεις ἀπροσδοκῆτους, αἵτινες εἶχαν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν βαθμιαίαν, πλὴν οὐσιώδη ἐλάττωσιν τῆς πίεσεως ἐπὶ τοῦ ἐκδοτικοῦ προνομίου πρὸς τροφοδότησιν τῆς πίστεως.

Ὁ ἐμπλουτισμὸς τοῦ τραπεζικοῦ συστήματος μὲ κεφάλαια προερχόμενα ἐκ τῆς ἀποταμιεύσεως, ἀπέτρεψε μὲν τελικῶς, τὴν πρότερον ἰσχυρὰν πίεσιν ἐπὶ τοῦ ἐκδοτικοῦ προνομίου καὶ ὑπῆρξεν ἡ κυρία αἰτία χαλαρώσεως, μέχρι σχεδὸν πλήρους ἐμφάνισεως, τῶν περιοριστικῶν μέτρων τῆς τραπεζικῆς πίστεως εἰς τοὺς ἀνεγνωρισμένους παραγωγικούς κλάδους τῆς οἰκονομίας, δὲν ἐξέτρεψεν, ὅμως, οὔτε ἠλλοίωσε τὴν μακροχρονίως χαραχθεῖσαν καὶ ἀκολουθουμένην νομισματικὴν καὶ πιστωτικὴν πολιτικὴν. Αὕτη, ὡς ἐλέχθη, στόχον ἔχουσα τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν, προσβλέπει πρὸς ταύτην, διατηρουμένης τῆς νομισματικῆς ἰσορροπίας, διὰ τῆς διοχετεύσεως τῶν διαθέσιμων πιστωτικῶν μέσων εἰς τὰς δραστηριότητας, αἱ ὁποῖαι συμβάλλουν περισσότερο εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας. Ὡς ἐκ τούτου, ἢ πιστωτικὴ πολιτικὴ, παρὰ τὸ γεγονός τῆς σημαντικῆς ἀξίησεως τῶν διαθέσιμων τραπεζικῶν κεφαλαίων, ἐξακολουθεῖ, τό γε νῦν ἔχον, διὰ μέτρων πολιτικῆς ἀσυγκρίτως ἠπιωτέρων ἀπὸ ἀπόψεως αὐστηρότητος ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ παρελθόν, νὰ κατευθύνῃ τὰ διαθέσιμα πιστωτικὰ μέσα, πρὸς τομεῖς δραστηριότητος, οἱ ὁποῖοι παρέχουν μεγαλύτερας ἐλπίδας προαγωγῆς τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.

Αἱ νομισματικαὶ ἐξελίξεις μεταπολεμικῶς ἐν Ἑλλάδι, εἶναι γνωσταὶ εἰς τὰς γενικὰς τῶν γραμμῶν. Ἡ πρώτη μεταπελευθερωτικὴ περίοδος, διαρκέσασα περίπου μίαν δεκαετίαν, ὑπῆρξε περίοδος ἐντονωτάτων πληθωρικῶν πιέσεων, αἵτινες κατωρθώθη τελικῶς νὰ ἐξουδετερωθῶν. Ἐπηκολούθησε μακρὰ περίοδος, καθ' ἣν τὸ ἐσωτερικὸν ἐπίπεδον τῶν τιμῶν παρέμεινε περίπου σταθερόν, ἐνῶ αἱ ὑφιστάμεναι πληθωρικαὶ πιέσεις ἐξεδηλοῦντο κυρίως ἐπὶ τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἀνόδου τῶν διεθνῶν τιμῶν ὡς καὶ ἐτέρων αἰτίων τῶν ὁποίων οὔτε ἀναζήτησις οὔτε διερεύνησις ἐπιχειρεῖται ἐνταῦθα, διότι θά

μᾶς ἦγε εἰς μακρὰν ἀνάλυσιν, ἐνεφανίσθησαν ἐκ νέου ὑψωτικαὶ ἐξελίξεις τοῦ γενικοῦ ἐπιπέδου τιμῶν τοῦ ἐσωτερικοῦ, ἢ ἀνάσχεσις τῶν ὁποίων ὑπῆρξε καὶ εἶναι τὸ ἐπίκεντρον τῆς προσοχῆς καὶ τῶν ληπτέων, πέραν τῶν ἤδη ληφθέντων, ὑπὸ τῶν νομισματικῶν ἀρχῶν μέτρων. Καίτοι ἡ ἐκδηλωθεῖσα ἄνοδος τοῦ γενικοῦ ἐπιπέδου τῶν τιμῶν παρουσιάζει τελευταίως θετικὰς ἐξελίξεις ὑποχωρήσεως καὶ ἀνασχέσεως, δημιουργούσας βασίμους ἐλπίδας ταχείας ἀνακτίσεως τῆς σταθερότητος, ἐν τούτοις, τὰ προκαλέσαντα ἢ προκαλοῦντα τὰς πιέσεις αἰτία ἐπιβάλλουν εἰς τὰς νομισματικὰς ἀρχὰς συνέχισιν τῶν προσπαθειῶν ἀντιμετωπίσεως μέχρι καὶ πλήρως ἐξαφανίσεως τῶν αἰτίων τούτων. Ἡ ἑλληνικὴ οἰκονομία θὰ πρέπει ταχέως νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν προτέραν κατάστασιν, καθ' ἣν καὶ αἱ τυχόν σημειούμεναι ἄνοδοι τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐπιπέδου τιμῶν ἦσαν σχεδὸν πάντοτε κατώτεραι τῆς ἀνόδου τῶν ἐπιπέδων τιμῶν τῶν ξένων χωρῶν.

Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὅποιον εἶναι ἀξιοσημείωτον, διὰ τὴν ἐκτίμησιν τῶν μακροχρονίων ἀποτελεσμάτων τῆς ἀσκηθείσης νομισματικῆς καὶ πιστωτικῆς πολιτικῆς, εἶναι τὸ γεγονός ὅτι, ὁ ἐπεκτατικὸς ρυθμὸς τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας ἦτο καὶ εἶναι ἐκ τῶν ὑψηλοτέρων ἐν συγκρίσει πρὸς πλείστας ξένας χώρας.

Ἡ πίεσις ὅμως, ὡς ἐλέχθη, ἐπὶ τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν ὑπῆρξε συνεχῆς. Αὕτη διὰ τὴν ἐντελῶς τελευταίαν τουλάχιστον περίοδον ἀποδίδεται : εἰς τὸ γεγονός τῆς συνεχοῦς σχεδὸν ἀνόδου τῶν διεθνῶν τιμῶν, ἐξ οὗ ἠῤῥημέναι συναλλαγματικαὶ δαπάναι δι' εἰσαγωγὰς, εἰς τὰς εἰσοδηματικὰς αὐξήσεις ἐν Ἑλλάδι, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐπεκτατικὴν ὄθησιν τῆς ἑλληνικῆς οἰκονομίας, δημιουργούσαν ἠῤῥημένας συναλλαγματικὰς δαπάνας διὰ τὴν εἰσαγωγὴν κεφαλαιουχικῶν ἀγαθῶν καὶ πρώτων ὕλων.

Ἐξ ὅλων τῶν ἀνωτέρω προκύπτει ὅτι τῶν πιέσεων, ἰδία ἐπὶ τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν, διὰ μίαν οἰκονομίαν, ὡς ἡ ἑλληνικὴ, ἢ ὅποια ὄχι μόνον δὲν εἶναι στατικὴ ἀλλ' εὐρίσκεται εἰς τὸ στάδιον τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, εἶναι φυσικὸν καὶ εὐλόγον νὰ δημιουργοῦνται διὰ τὴν νομισματικὴν καὶ πιστωτικὴν πολιτικὴν προβλήματα πρὸς ἀντιμετώπισιν, ἄρα καὶ καθήκοντα τὰ ὅποια εἶναι πάντοτε σπουδαῖα, σοβαρὰ καὶ ἄκρως ὑπεύθυνα.

Χωρὶς νὰ ὑπεισερχόμεθα εἰς τὴν ὑπόδειξιν ἀναλυτικῶν μέτρων, περιοριζόμεθα εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο, εἰς τὴν, κατὰ τὸ δυνατόν, διατύπωσιν ἐπιγραμματικῶς ἀπόψεων τινῶν. Συμφώνως πρὸς τὰς ἀπόψεις αὐτὰς :

Τὸ ἔργον τῆς νομισματικῆς καὶ πιστωτικῆς πολιτικῆς εἰς τὰς ὑπὸ ἀνάπτυξιν χώρας δέον νὰ θεωρηθῇ, ὅτι εἶναι ἀδιαμφισβητήτως συνθετώτερον ἀπὸ ὅ,τι εἰς τὰς ἀνεπτυγμένας οἰκονομικῶς χώρας. Τοῦτο δέ, διότι, διὰ τοῦ νομισματικοῦ παράγοντος δὲν ἐπιδιώκεται ἀπλῶς ἡ διατήρησις ἐνὸς κεκτημένου ὑψηλοῦ ἐπιπέδου ἀπασχολήσεως τῶν φυσιολογικῶς διευρυνομένων παραγωγικῶν δυνάμεων τῆς οἰκονομίας, ἀλλ' ἡ ἔντασις καὶ συνεχῆς ἐπιτάχυνσις τοῦ ρυθμοῦ ἀναπτύξεως διὰ τῆς κινητοποιήσεως ἀδρανουσῶν ἢ ἀνεπαρκῶς ἀξιοποιουμένων παραγωγικῶν δυνάμεων. Τοῦτο σημαίνει, ὅτι, ἡ νομισματικὴ πολιτικὴ ἐκτὸς τοῦ ρυθμιστικοῦ τῆς ρόλου τοῦ συνόλου τῶν μέσων πληρωμῆς (προσφορᾶς χρήματος) χάριν διασφαλίσεως τῆς νομισματικῆς ἰσορροπίας, θὰ πρέπει, ἰδία διὰ τῆς πιστωτικῆς πολιτικῆς,

ἐλεγχούσης ειδικώτερον τὸν ὄγκον τῶν πιστώσεων, νὰ ἐπιτύχη τὴν ἐξοικονόμησιν ἀλλὰ καὶ τὴν συνεχῆ δημιουργίαν νέων πόρων, ὅσον δὲ τὸ δυνατόν πάντοτε περισσοτέρων διὰ τὴν χρηματοδότησιν τόσον τῆς αὐξανομένης τρεχούσης παραγωγικῆς διαδικασίας ὅσον, καὶ τοῦτο εἶναι καὶ τὸ σπουδαιότερον, διὰ τὴν χρηματοδότησιν νέων ἐπενδύσεων, ἰδίως ἐκείνων αἵτινες συμβάλλουν περισσότερο εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν.

Αἱ ἐπιδιώξεις αὗται ἐπιβάλλουν τὴν συνέχισιν τῆς ἐφαρμογῆς ποιοτικῶν πιστωτικῶν ἐλέγχων παραλλήλως πρὸς τοὺς ποσοτικούς τοιοῦτους.

Ὁ ποιοτικὸς ἐλεγχος συνδέεται κατ' ἀνάγκην μὲ πιστωτικὰς ρυθμίσεις ὀλιγώτερον αὐτομάτους καὶ ὀλιγώτερον ἀπλᾶς ἐν συγκρίσει πρὸς ἐντελῶς ἐλεύθερα πιστοδοτικὰ συστήματα. Βεβαίως ἢ κατὰ τὸ δυνατόν ἀπλουστευσις τῶν σχετικῶν ρυθμίσεων εἶναι ἐπιβεβλημένη καὶ προφανῶς τοιαύτη ἐξέλιξις σαφῶς παρατηρεῖται ἐν Ἑλλάδι διευκολυνομένη ἀπὸ τὴν αὔξησιν τῶν ἀποταμιευτικῶν πόρων. Οἰαδήποτε ὅμως ἀπλουστευσις τῶν ρυθμιστικῶν κανόνων δὲν δύναται νὰ σημαίνει ματαίωσιν τοῦ βασικοῦ στόχου τῆς ἐν λόγῳ πολιτικῆς, ὅστις παραμένει ἀμετακίνητος καὶ συνίσταται εἰς τὴν διοχέτευσιν τῶν εἰς τὰς Τραπεζὰς συγκεντρουμένων ἀποταμιεύσεων βάσει προτεραιοτήτων ὑπαγορευομένων ἀπὸ τὰς ἀνάγκας τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.

Τὰ ἀποφασισθέντα τελευταίως μέτρα ἀπλουστεύσεως καὶ αὐτοματοποιήσεως τῶν πιστωτικῶν κανόνων ἀποτελοῦν σαφῆ ἀπόδειξιν ἐξελίξεως τῆς πιστωτικῆς πολιτικῆς πρὸς τὴν ἐνδεδειγμένην κατεύθυνσιν. Τὸ αὐτὸ δύναται νὰ λεχθῆ καὶ διὰ τὰς ἐπελθούσας μεταβολὰς αἵτινες ἐπιτρέπουν νὰ διακρίνωνται αἱ ἀκολουθούμεναι κατευθύνσεις, ἦτοι : — αὔξεις τῶν ἐπιτοκίων καταθέσεων πρὸς προσέλκυσιν ἀποταμιεύσεων εἰς τὸ τραπεζικὸν σύστημα — διατήρησις τῶν χρεωτικῶν ἐπιτοκίων εἰς ἐπίπεδα εὐνοϊκὰ διὰ παραγωγικούς κλάδους ὑψηλῆς προτεραιότητος ἀπὸ ἀπόψεως οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως — καὶ ἐπιβαρύνσεις διὰ κλάδους δευτέρας προτεραιότητος.

Μνημονεύοντες, ἐξ ἄλλου, τὰ μέτρα πρὸς ρύθμισιν ειδικῶς τῆς βιοτεχνικῆς πίστεως, ἅτινα ἦτο ἀπολύτως ἐνδεδειγμένον καὶ ἐπιβεβλημένον νὰ ληφθοῦν, δὲν παραλείπομεν νὰ τονίσωμεν τὴν ἀνάγκην περαιτέρω ρυθμίσεων καὶ δι' ἄλλους κλάδους ὑψηλῆς προτεραιότητος, ὅπως τὸ ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον, ἢ ναυτικὴ πίστις, ἢ τουριστικὴ πίστις, ρυθμίσεις ὅμως αἵτινες ἐνδείκνυται νὰ ἐπέλθουν δι' ἐξειδικεύσεως τῶν φορέων χρηματοδοτήσεως, ὡς ἐκτίθεται κατωτέρω εἰς τὰ περὶ ὀργανώσεως τοῦ τραπεζικοῦ συστήματος. Ἡ πολιτικὴ τόσον τῶν ειδικῶν χαμηλοτόκων πιστώσεων, πρὸς κλάδους ὡς οἱ μνημονευθέντες, ὅχι μόνον θὰ πρέπει νὰ συνεχισθῆ ἀλλὰ ἐνδείκνυται εἰδικὴ μέριμνα διὰ τοὺς κλάδους τούτους, διὰ στροφῆς πρὸς αὐτοὺς μέρους τῶν τραπεζικῶν διαθέσιμων ἀνεξαρτητοποιουμένων ἀπὸ τὴν συμπεριφορὰν τῆς πιστωτικῆς πολιτικῆς ἐναντι ἐτέρων κλάδων.

Ἐξ ὅλων τῶν λειτουργιῶν τῆς πιστοδοτήσεως, ἐκείνη ἢ ὅποια παρουσιάζει εἰσέτι σημαντικὰ πραγματικὰ προβλήματα, εἶναι ἡ χρηματοδότησις τῶν ἐπενδύσεων. Τὸ πρόβλημα πρὸς τὸ παρὸν δὲν φαίνεται νὰ συνίσταται εἰς ἀνεπάρκειαν κεφαλαίων, ἀλλὰ μᾶλλον ἐμφανίζεται ὡς πρόβλημα ἀνεπαρκoῦς ζητήσεως κεφαλαίων, ἀπὸ ἐπιχειρήσεις ὅμως αἵτινες νὰ πληροῦν ἀπαραιτήτους προϋποθέσεις

οικονομικῆς ἐπιφανείας καὶ ν' ἀνταποκρίνονται εἰς τὰ τραπεζικὰ κριτήρια. Εἶναι δύσκολον νὰ κριθῇ ἂν ἡ εὐθὺνη ἐν προκειμένῳ ἀφορᾷ εἰς τὰς τραπεζάς, ὡς χρησιμοποιοῦσας ἄλλοτε περισσότερον καὶ ἄλλοτε ὀλιγώτερον αὐστηρὰ κριτήρια, ἢ εἰς τὰς δανειοδοτουμένας ἐπιχειρήσεις, αἵτινες παρουσιάζουν ἄλλαι μεγαλύτεραν καὶ ἄλλαι μικροτέραν οἰκονομικὴν ἐπιφάνειαν, ἢ ἀκόμη εἰς ἐπιχειρήσεις ἐξ ὧν ἄλλαι ἔχουν ἐξελιχθῆ καὶ ἐμποτισθῆ πλήρως ἢ περισσότερον ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῆς συνεπειᾶς εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεων καὶ ἄλλαι ὀλιγώτερον.

Ἔκτιθέμενα εἶναι δυνατὸν νὰ συμβαίνουν κατὰ περίπτωσιν. Ἐκεῖνο ὅμως ποῦ προέχει, καὶ θ' ἀπετέλει σπουδαῖον βῆμα ἐξελιξέως πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς οἰκονομικῆς προόδου καὶ ἀναπτύξεως, εἶναι ἡ ἐξέυρεσις καὶ καθιέρωσις τρόπου παρέχοντος δυνατότητα χρηματοδοτήσεως ἐπενδυτικῶν σκοπῶν εἰς ἐπιχειρη-ποῦ ματίας ἐμπνευσμένους, τολμηροὺς, μὲ πλήρη ἀντίληψιν ἐκπληρώσεως τῶν ὑποχρεώσεων τῶν, πλὴν στερουμένων ἐπαρκοῦς οἰκονομικῆς ἐπιφανείας ἀνταποκρι-θεσις, ὅτι θὰ ἦτο παρακινδυνευμένη ἢ ὑπόδειξις πρὸς τὰς ἐμπορικὰς τραπεζάς διὰ τὴν ἀνάληψιν κινδύνων πέραν τῶν ὑπὸ τῶν κανόνων ἀσφαλείας τῶν πιστωτι-κῶν ἰδρυμάτων ὑπαγορευομένων. Πρὸς τοῦτο ἐνδείκνυται ἡ λήψις μέτρων καὶ λει-κῶν ἰδρυμάτων ἐγγυοδοτικῶν ἐναντι τοῦ τραπεζικοῦ συστήματος, τὰ ὁποῖα καὶ τουργικῶν καὶ ἐπιχειρηματίας θὰ ἐξυπηρετοῦν καὶ διὰ τὰς τραπεζάς θὰ συνεπάγωνται τοὺς μικροτέρους δυνατοὺς κινδύνους. Περὶ τούτων θὰ γίνῃ καὶ πάλιν κατωτέρω λόγος.

Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο συγκεφαλαιοῦντες τὰ ἀνωτέρω νομιζομεν, ὅτι τὰ καθή-κοντα τῆς νομισματικῆς καὶ πιστωτικῆς πολιτικῆς, συναφῶς πρὸς τὰ ἐξεταζόμενα ἐνταῦθα θέματα, θὰ ἠδύνατο νὰ προβληθῶν ὑπὸ μορφὴν συνοπτικὴν καὶ δια-γραμματικὴν ὡς κάτωθι :

Ἐπιδίωξις νομισματικῆς ἰσορροπίας καὶ σταθερό-τητος ὡς στόχου νομισματικῆς ὑποδομῆς τῆς οἰκονο-μικῆς ἀναπτύξεως. Ἡ ἔννοια τῆς νομισματικῆς σταθερότητος δὲν ἀπο-κλείει τὴν ἀνοχὴν ἐλαφροτάτης ἀνόδου τῶν τιμῶν καὶ τὴν ὑπαρξιν ἐλλείμματος εἰς τὸ ἰσοζύγιον πληρωμῶν προκύπτοντος κατ' ἀνάγκην α) ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς κεφαλαιουχικῶν ἀγαθῶν ἠδξημένων ποσοτήτων καὶ ἀξίας (ἐλλείμματος καλυπτο-μένου δι' ἐξωτερικοῦ δανεισμοῦ) καὶ β) ἐκ τῶν αὐξήσεων τῶν ἐπαγομένων ἐκ τῶν διαρθρωτικῶν εἰσοδηματικῶν μεταβολῶν κατὰ τὸ μεταβατικὸν στάδιον τῆς δια-δικασίας τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως.

Διὰ τὴν ἐπίτευξιν τοῦ ἀνωτέρω στόχου ἀπαιτοῦνται :

1. Ἡ ρύθμισις τοῦ μεγέθους τῆς προσφορᾶς χρήμα-τος (συνόλου μέσων πληρωμῶν) συναρτῆσει τῶν ἀναγκῶν τρεχουσῶν συναλ-λαγῶν καὶ ἐπεκτατικῆς ὠθήσεως τῆς οἰκονομίας.

Στόχος : σχετικὴ ἄλλα κατὰ τὸ δυνατόν μεγαλύτερα σταθερότης ἐσω-τερικοῦ ἐπιπέδου τιμῶν καὶ ἐλαχιστοποιήσις πιέσεων ἐπὶ τοῦ ἰσοζυγίου πληρωμῶν.

Μέθοδος : κατάρτισις νομισματικοῦ προγράμματος καὶ ἰσοζυγίου καὶ ἐφαρμογὴ μέτρων καὶ κανόνων πιστωτικῆς πολιτικῆς.

Ἡ ρυθμιστικὴ αὕτη παρέμβασις ἐπιβάλλει συνεχῆ ἐπαγρύπνησιν πρωτί-στως ἐπὶ τοῦ ὄγκου τῆς νομισματικῆς κυκλοφορίας, ὡς ἐπίσης ἐπὶ τῶν διαθεσίμων

κεφαλαίων τῶν τραπεζῶν, ρυθμιζομένης τῆς ἐκάστοτε ρευστότητός των.

Παραλλήλως ὅμως διὰ τὴν ἀποβῆ ἀποτελεσματικῆ ἢ πολιτικῆ αὐτῆ καὶ ἀποφεύγωνται ἐπιπτώσεις ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ ἐπιπέδου τιμῶν ἀπαιτοῦνται :

— Συνεπῆς δημοσιονομικῆ πολιτικῆ.

— Συνεπῆς πολιτικῆ εἰσοδημάτων.

— Συνεπῆς πολιτικῆ παρακολουθήσεως καὶ ἐλέγχου τῶν τιμῶν.

Ἐπὶ τῶν ἀναγκαιοτήτων τούτων δὲν ἀσχολούμεθα ἰδιαιτέρως ἐνταῦθα, περιοριζόμενοι τὴν τόνισωμεν ὅτι εἶναι πρόδηλοι καὶ αὐτονόητοι.

2. Πολιτικῆ ρυθμίσεως ἐπιτοκίων : Ἡ ρύθμις τῶν ἐπιτοκίων ἀποτελεῖ ὄντως ἓνα ἐκ τῶν δυσκολωτέρων χειρισμῶν, τοὺς ὁποίους ἔχει τὴν ἀντιμετώπισιν ἢ νομισματικῆ καὶ πιστωτικῆ πολιτικῆ λόγῳ ἀτελοῦς ὀργανώσεως ἐν γένει τῆς οἰκονομίας μας, λόγῳ ποικίλων ροπῶν, αἵτινες ἐκδηλοῦνται ἐκάστοτε εἰς τὰς διαθέσεις τοῦ ἀποταμιεύοντος πληθυσμοῦ, λόγῳ ἀντινομῶν μεταξὺ ὑψώσεως τῶν ἐπιτοκίων πρὸς προσέλκυσιν ἀποταμιεύσεων εἰς τὰς τραπεζὰς ὅταν ἀκολουθοῦνται ἀπὸ ἀντίστοιχον ὑψωσιν τοῦ δανειστικοῦ τόκου τῶν τραπεζῶν ὡς ἐκ τῆς ἐπιπτώσεως ἐπὶ τοῦ κόστους τῶν ἐπιχειρήσεων καὶ τῶν τιμῶν τῶν προϊόντων. Ἐξ ἄλλου σοβαραὶ μειώσεις τοῦ δανειστικοῦ τόκου τῶν τραπεζῶν δὲν εἶναι καθόλου βέβαιον ὅτι θὰ ἔχουν πτωτικὸν ἀντίκτυπον ἐπὶ τῶν τιμῶν, ἐφ' ὅσον αἱ τιμαὶ τῶν προϊόντων τῶν ἐπιχειρήσεων τελοῦν κατ' οὐσίαν ἐκτὸς παντὸς ἐλέγχου καὶ καθορίζονται ὑπ' αὐτῶν αὐτονόμως.

Καθολικὸς ἐξ ἄλλου ὑποβιβασμὸς τῶν δανειστικῶν ἐπιτοκίων τῶν τραπεζῶν θὰ ἦτο πρόωρος πρὶν εἰσέτι, διὰ τῆς περαιτέρω ὀρθολογικωτέρας ὀργανώσεως τῶν τραπεζικῶν λειτουργιῶν, ἐπέλθῃ οὐσιώδης συμπίεσις τοῦ τραπεζικοῦ λειτουργικοῦ κόστους καὶ πρὸ τῆς δημιουργίας γενικωτέρων συνθηκῶν ἐπιτρεπουσῶν τὸν σοβαρὸν ὑποβιβασμὸν τῶν ἐπιτοκίων προσελκύσεως ἀποταμιεύσεως. Σημειωτέον πρὸς τούτοις ὅτι πλεῖσταὶ κατηγορίαι ἐπιχειρήσεων (ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον, ἀγροτικὴ πίστις ἐν γένει καὶ γεωργικαὶ βιομηχανίαι, πολλαὶ κατηγορίαι νεοῖδρυμένων παραγωγικῶν ἐπιχειρήσεων) τυγχάνουν εἰδικῆς μεταχειρίσεως πιστοδοτούμεναι πρὸς χαμηλότοκα ἐπιτόκια.

Διὰ τὴν ἐνθάρρυνσιν ἐξ ἄλλου τῆς ἀποταμιευτικῆς λειτουργίας γενικώτερον καὶ τόνωσιν ἰδιαιτέρως εἰσροῆς ἀποταμιεύσεων εἰς τὸ τραπεζικὸν σύστημα εἶναι ἀναγκαῖοι κατάλληλοι χειρισμοὶ τῶν ἐπιτοκίων καὶ πρὸς ἓνα ἀκόμη σκοπὸν : τὴν προσφορωτέραν διάρθρωσιν τῆς συνθέσεώς των ὑπὲρ τῶν καταθέσεων προθεσμίας, χωρὶς ὅμως τὴν παραγνωρίζεσθαι ἢ σημασίαν τῶν καταθέσεων ταμιευτηρίου. Αἱ τελευταῖαι δὲν θὰ παρουσιάζουν οὐσιώδεις διαφορὰς ἀπὸ τὰς προθεσμιακὰς καταθέσεις ἐὰν καθιερωθῇ ἐπιστήμωσ ἢ δυνατότησ ἀναλήψεωσ τούτων προεξοφλητικῶσ, ἢν ἢ πρᾶξις ἔχει ἤδη καθιερώσει. Ἐνδεδειγμένοι ἐπίσης εἶναι οἱ συνδασμοὶ τῶν καταθέσεων πρὸς τὴν σύναψιν ἀσφαλειῶν ζωῆσ καὶ χορήγησιν στεγαστικῶν δανείων.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω σκέψεων δύνανται τὴν συναχθῶν αἱ κάτωθι συνοπτικῶσ διατυπούμεναι γενικώτεραι κατευθύνσεις διὰ τὴν πολιτικὴν ρυθμίσεωσ ἐπιτοκίων :

— Καθορισμὸς ἐκάστοτε, ἀναλόγωσ τῶν συνθηκῶν, ἱκανοποιητικῶν ἐπιτοκίων διὰ τὴν προσέλκυσιν τῆς ἀποταμιεύσεωσ ἐν συνδασμῶ πρὸς

— Καθορισμὸν σταθερωτέρων καὶ ὄχι λίαν ἐπιβαρυντικῶν ἐπιτοκιῶν διὰ τὴν χρηματοδότησιν τῆς τρεχούσης παραγωγικῆς δραστηριότητος.

— Χαμηλοτέρων διὰ παραγωγικὰς δραστηριότητας μὲ ἰδιάζοντα προβλήματα (ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον, βιοτεχνία, τουρισμός, γεωργία).

— Εὐνοϊκωτέρων κατὰ τὸ δυνατόν διὰ χρηματοδότησιν νέων παραγωγικῶν ἐπενδύσεων.

3. Προτεραιότητες χρηματοδοτήσεως (παραγωγή - ἐπενδύσεις) καὶ ἔλεγχοι πρὸς ἐξασφάλισιν :

— Προτεραιότητος εἰς τὴν δανειοδότησιν τῶν ἐπενδύσεων εἰς νέας ὑψηλοῦ βαθμοῦ παραγωγικότητος μονάδας.

Καθορισμὸν προτεραιότητος εἰς τὴν χρηματοδότησιν κατὰ γενικὰς κατηγορίας δραστηριοτήτων.

— Ἐξασφάλισιν κεφαλαίων (μὲ εἰδικὸν προορισμὸν) διὰ χρηματοδοτήσεις ἰδιαίτερου ἐνδιαφέροντος (ἐξωτερικὸν ἐμπόριον, βιοτεχνία, τουρισμός).

— Ἄνετον χρηματοδότησιν βραχυπροθέσμων ἀναγκῶν τῆς τρεχούσης παραγωγικῆς διαδικασίας, πρὸ παντὸς τῆς βιομηχανικῆς.

— Παρακολούθησιν τῆς χρηματοδοτήσεως τῶν τραπεζικῶν πιστοδοτήσεων καὶ ἀνατροπὴν τῆς διαρροῆς πιστώσεων πρὸς μὴ ἐπιθυμητοὺς σκοποὺς (εἰσαγωγαὶ πολυτελῶν εἰδῶν, ἐπενδύσεις εἰς πολυτελεῖ κτίσματα).

4. Καθιέρωσις ρυθμιστικῶν ἀρχῶν ἢ κανόνων διεπόντων τὸ πιστωτικὸν ἔργον τῶν τραπεζῶν καὶ οἵτινες θὰ εἶναι :

— Ἀπλούστευσις.

— Γενίκευσις.

— Ἐλευθεριότης χρηματοδοτήσεως παντοῦ ὅπου ἐπιτρεπτόν.

— Παρακολούθησις συμμορφώσεως πρὸς διατεταγμένα.

— Τήρησις κανόνων ἀσφαλείας ὑπὸ τραπεζικοῦ συστήματος.

— Παρέμβασις ἐγγυοδοτικῆ ὑπὸ εἰδικῶν φορέων ἢ τοῦ Κράτους πρὸς διασφάλισιν τῶν τραπεζῶν εἰς περίπτωσιν μὴ αὐστηρᾶς ἐφαρμογῆς τῶν τραπεζικῶν κριτηρίων.

Ἡ νομισματικὴ καὶ πιστωτικὴ πολιτικὴ ἀρρήκτως συνδεδεμένη μὲ τὴν λειτουργίαν τοῦ τραπεζικοῦ συστήματος τῆς χώρας ὀδηγεῖ κατ' ἀνάγκην καὶ εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν κυριωτέρων αὐτοῦ προβλημάτων.

II. Προβλήματα τοῦ τραπεζικοῦ συστήματος

Ἐν τῇ γενικότητί των, ὡς κυριώτερα προβλήματα, ἅτινα ἀνακύπτουν διὰ τὸ ἑλληνικὸν τραπεζικὸν σύστημα, δύνανται, ὑπὸ τὰς παρούσας συνθήκας, νὰ θεωρηθοῦν τὰ ἑξῆς :

Τὸ πρόβλημα τοῦ τραπεζικοῦ ἀνταγωνισμοῦ καὶ ἡ θέσις τῶν ξένων τραπεζῶν, τὸ πρόβλημα τοῦ τραπεζικοῦ κόστους, τὸ τῆς συμμετοχῆς εἰς τὸ μετοχικὸν κεφάλαιον τῶν ἐπιχειρήσεων, τὸ τῆς ἐπαρκείας τῶν τραπεζικῶν λειτουργιῶν ἀπὸ πλευρᾶς ἐξειδικεύσεως εἰς τὴν χρηματοδότησιν ὀρισμένων παραγωγικῶν τομέων,

τό τῆς ἀσφαλείας τῶν τραπεζῶν καί ἐφαρμογῆς τραπεζικῶν κριτηρίων. Ἐπί τῶν ἀνωτέρω διατυποῦνται αἱ κάτωθι παρατηρήσεις :

1. Παρίσταται ἀνάγκη ἐνισχύσεως τοῦ ἀνταγωνισμοῦ ἐντὸς τοῦ τραπεζικοῦ συστήματος πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς χρηματοδοτήσεως δραστηριοτήτων συμβαλλουσῶν εἰς τὴν οἰκονομικὴν ἀνάπτυξιν τῆς χώρας. Παρ' ὅλον ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν τραπεζικῶν καταστημάτων ἐν Ἑλλάδι εἶναι σημαντικῶς ἠϋξημένος ὁ ἀριθμὸς τῶν τραπεζικῶν ἰδρυμάτων εἶναι ἐλάχιστος.

Ἡ αὔξησις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὑποκαταστημάτων τῶν τραπεζῶν συμβάλλει βεβαίως εἰς τὴν καλυτέραν τραπεζικὴν ὀργάνωσιν, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι γίνεται μὲ κριτήρια τὰς πραγματικὰς ἀνάγκας τῶν ἐπὶ μέρος περιοχῶν. Ἡ συγκέντρωσις ὅμως περισσοτέρων καταστημάτων εἰς ἤδη ἐπαρκῶς ἐξυπηρετουμένας περιοχὰς καὶ ὁ συναγωνισμὸς εἰς πολυτέλειαν ἐμφανίσεως, ὡς συνέβη τελευταίως παρ' ἡμῖν εἰς πολλὰς περιπτώσεις, ὀδηγεῖ ἀπλῶς εἰς ἐπιβάρυνσιν τοῦ τραπεζικοῦ κόστους καὶ συνεπῶς δέον νὰ ἀποθαρρυνθῇ.

Μία ἄλλη παρατήρησις εἶναι, ὅτι αἱ τράπεζαι δέον νὰ παρέχουν εἰς τὸν συναλλασσόμενον μετ' αὐτῶν κόσμον μόνον τὰς ὑπηρεσίας τὰς ὁποίας οὗτος ἐπιζητεῖ, νὰ ἀποφεύγεται δὲ ἡ προσφορά ὑπηρεσιῶν, τὰς ὁποίας ἡ τραπεζικὴ πελατεία θὰ ἠδύνατο ἐλευθέρως κινουμένη νὰ ἀνεύρη ἐκτὸς τοῦ τραπεζικοῦ συστήματος.

Ἐνδείκνυται ἐπίσης νὰ ἐξετασθῇ ἡ πολιτικὴ μερίσματος καὶ νὰ καθιερωθοῦν ρυθμιστικοὶ κανόνες. Τοῦτο θὰ συνέβαλλεν ἰδιαιτέρως εἰς τὴν δραστηριοποίησιν κεφαλαιαγορᾶς ἐπὶ μετοχικῶν τίτλων τῶν τραπεζῶν μὲ ἀπωτέρας δυνατότητας τὴν αὔξησιν τῶν μετοχικῶν κεφαλαίων τῶν τραπεζῶν, ἡ ὁποία εἰς ὠρισμένας περιπτώσεις φαίνεται ἐνδεδειγμένη.

Ἐνδείκνυται ἐπίσης νὰ ἐξετασθῇ ἡ προώθησις μικροτέρων εἰς μεγαλύτερα τραπεζικὰ ἰδρύματα ἐπὶ σκοπῷ αὔξησεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἰσχυρῶν τραπεζικῶν ὀργανισμῶν, ἐνῶ ἐκ παραλλήλου φαίνεται ὅτι κατόπιν τοῦ αὔξηθέντος ὄγκου τῶν καταθέσεων εἰς τὰς τραπεζὰς, ἐδημιουργήθησαν περιθώρια αὔξησεως τῶν μετοχικῶν κεφαλαίων τῶν τραπεζῶν, ἰδίως ἐκείνων αἵτινες δὲν προέβησαν εἰς τὸ παρελθὸν εἰς τοιαύτας αὔξεις, πρὸς τὸν σκοπὸν προσαρμογῆς τοῦ μεγέθους τῶν ἰδίων κεφαλαίων πρὸς τὸν αὔξηθέντα ὄγκον τῶν καταθέσεων.

Ἡ λειτουργία ξένων τραπεζῶν ἐν Ἑλλάδι οὐδόλως πρέπει ν' ἀποβῇ ζημιόγυος διὰ τὰ ἤδη λειτουργοῦντα ἰδρύματα, καίτοι θὰ ἠδύνατο νὰ ὑποστηριχθῇ ὅτι ἡ παρουσία τῶν συμβάλλει ἀπὸ ἀπόψεως ἀναπτύξεως ἀνταγωνισμοῦ. Ἡ ἴδρυσις ὑποκαταστημάτων ξένων τραπεζῶν ἢ αὐτοτελῶν τραπεζῶν ἐλεγχομένων ἀπὸ ξένας τραπεζὰς συμβάλλει εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τοῦ παρόντος προβλήματος μόνον ἐφ' ὅσον ἡ δραστηριότης τῶν ἐν λόγῳ τραπεζικῶν ἰδρυμάτων περιλαμβάνει εἰς ἱκανὴν ἔκτασιν τὴν χρηματοδότησιν παραγωγικῶν ἐπενδύσεων καὶ ἐξαγωγῶν. Λειτουργία ξένων τραπεζῶν μὲ καθαρῶς ἐμπορικὸν χαρακτήρα χρήζει μεγίστης προσοχῆς. Δύναται ἴσως νὰ θεωρηθῇ χρήσιμος ἀλλὰ μόνον μέχρι ἐνὸς σημείου καὶ δὴ πρὸς δημιουργίαν δεσμῶν μεταξὺ τοῦ ἐγχωρίου καὶ τῶν ξένων τραπεζικῶν συστημάτων. Ἡ περαιτέρω ὅμως ἐπέκτασις τῶν ἐν λόγῳ δραστηριοτήτων δὲν πρέπει νὰ θεωρῆται πάντοτε ὡς θετικὴ συμβολὴ εἰς τὴν τραπεζικὴν μας ὀργάνωσιν.

2. Τὸ τραπεζικὸν κόστος ὑπαισέρχεται εἰς σημαντικὴν ἔκτασιν εἰς τὸ κόστος τῆς παραγωγῆς καὶ συνεπῶς ἐνδείκνυται ἡ καταβολὴ συνεχοῦς προσπαθείας πρὸς συμπίεσίν του. Τὸ κόστος τῶν τραπεζῶν παρ' ἡμῖν εἶναι ἠϋξημένον συγκριτικῶς με' ἄλλας χώρας, διὰ λόγους τόσον πραγματικούς ὅσον καὶ ὀργανωτικούς.

Μὲ τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ ἀνταγωνισμοῦ ἐντὸς τοῦ τραπεζικοῦ συστήματος συνδέεται καὶ ἡ βελτίωσις τῆς ὀργανώσεως τῶν τραπεζικῶν ἐργασιῶν καὶ ὁ πλήρης ἐκσυγχρονισμὸς τοῦ τρόπου ἐσωτερικῆς λειτουργίας των καὶ διεξαγωγῆς τῶν συναλλαγῶν των. Ἀποτελεῖ γεγονός ὅτι σοβαραὶ προσπάθειαι κατεβλήθησαν πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὐτὴν καὶ σημαντικὴ πρόοδος ἐπετελέσθη ἀπὸ ἀπόψεως αὐξήσεως τῆς παραγωγικότητος τῶν τραπεζικῶν ἰδρυμάτων. Ἡ ἐξέλιξις κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη σαφῶς δεικνύει ὅτι ἡ παραγωγικότης τοῦ τραπεζικοῦ συστήματος παρουσίασε αὐξῆσιν. Ἀλλὰ ἡ καταβολὴ ἔτι μεγαλυτέρων προσπαθειῶν εἶναι ἀναγκαία, ὑπάρχουν δὲ εἰσέτι μεγάλα περιθώρια πρὸς ἀκόμη ὀρθολογικωτέραν ὀργάνωσιν. Εἶναι προφανές ὅτι καλύτερα ἀποτελέσματα εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ δύνανται νὰ ἐπιτευχθοῦν ἀπὸ μεγαλύτερα τραπεζικὰ ἰδρύματα. Συνεπῶς τὸ πρόβλημα τῆς δημιουργίας ἀνταγωνιστικῶν συνθηκῶν καὶ συμπίεσεως τοῦ κόστους δὲν ἐπιλύεται διὰ τῆς δημιουργίας πολλῶν μικρῶν τραπεζῶν ἀλλὰ διὰ τῆς ἀναδείξεως, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἐλέχθη, τῶν μικροτέρων εἰς μεγαλύτερα τραπεζικὰ ἰδρύματα, ἐνισχυομένων τῶν παλαιῶν ἢ νεοῖδρυομένων, διὰ νὰ καλύψουν μεγαλύτερον τμῆμα τοῦ συνόλου τῶν τραπεζικῶν ἐργασιῶν.

3. Ἡ συμμετοχὴ τῶν τραπεζῶν εἰς τὸ μετοχικὸν κεφάλαιον παραγωγικῶν ἐπιχειρήσεων εἶναι σκόπιμος ἐλλείψει ἐπαρκῶς ἀνεπτυγμένης ἀγορᾶς ἰδιωτικῶν τίτλων. Τοῦτο ὅμως δὲν δικαιολογεῖ συγχρόνως τὴν μετατροπὴν τῶν ἐμπορικῶν τραπεζῶν εἰς τραπέζας ἐπενδύσεων, ὡς φαίνεται νὰ ὑπῆρξε μερικῶς τοῦλάχιστον παρ' ἡμῖν ἡ ἐξέλιξις κατὰ τὴν τελευταίαν περίοδον. Αἱ τράπεζαι διὰ τῆς ὀλικῆς καλύψεως τοῦ κεφαλαίου ὀλίγων ἐπιχειρήσεων εἶναι δυνατόν νὰ ἀναλάβουν ἀπαράδεκτος ὑψηλοῦς κινδύνους. Οὔτε εἶναι καὶ βέβαιον ὅτι ἐχρησιμοποίηθη πάντοτε ἡ παρασχεθεῖσα εὐχέρεια πρὸς ἐνίσχυσιν καὶ ἐξυγίανσιν τοῦ μεγαλυτέρου δυνατοῦ ἀριθμοῦ ἐπιχειρηματικῶν μονάδων, ὡς θὰ ἔδει.

4. Ἡ ὀργάνωσις καὶ ἡ δραστηριότης τόσον τῆς Κρατικῆς Τραπεζῆς Ἐπενδύσεων ὅσον καὶ τῶν ὑπὸ τῶν τραπεζῶν ἐλεγχομένων τοιοῦτων ἐπιδέχονται σημαντικὴν ἀνάπτυξιν : Τὸ πρόβλημα τῆς χρηματοδοτήσεως παραγωγικῶν ἐπενδύσεων εἰς τὸ παρὸν στάδιον δὲν εἶναι τόσον πρόβλημα κεφαλαίων ὅσον πρόβλημα μελέτης, κινητοποιήσεως φορέων καὶ ἀναλήψεως κινδύνων. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο ἡ χρησιμοποίησις τῆς ὀργανώσεως καὶ ἐμπειρίας ξένων συναφῶν χρηματοδοτικῶν ὀργανισμῶν δύναται νὰ καλύψῃ σημαντικὸν κενόν.

5. Ἡ ἐνίσχυσις ὑπὸ τῶν τραπεζῶν διὰ μακροπροθέσμων κεφαλαίων ἢ βραχυπροθέσμου χρήματος σχεδίων τολμηρῶν ἐπιχειρηματιῶν περιορισμένης οἰκονομικῆς ἐπιφανείας προσκρούει, ὡς ἐλέχθη, πολλάκις εἰς τὴν ἐφαρμογὴν ἀπαραιτήτων τραπεζικῶν κριτηρίων. Τοῦτο ἀφορᾷ ὅλους κλάδους δραστηριοτήτων, ἀλλ' ἀποτελεῖ ἀναγκαιότητα διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν τραπεζῶν.

Ἡ ὑπερνίκησις τῆς δυσκολίας δέον ν' ἀναζητηθῇ εἰς ἀνάληψιν τῶν κινδύνων ἀπὸ τὸ Κράτος (ἢ ἀπὸ τὴν Ε.Τ.Β.Α., ἥτις θὰ ἠδύνατο νὰ ἐπιτελέσῃ τὸν ρόλον

αὐτὸν λόγῳ τῆς ἰσχυροτάτης ἀλλὰ καὶ ἰδιοτύπου τραπεζικῆς τῆς συγκροτήσεως) ἢ εἰδικοὺς φορεῖς ἐπὶ τούτῳ ἰδρυομένους καὶ ὀργανομένους. Ἡ ἐνέργεια αὕτη θὰ ἀποτελέσῃ θετικὴν καὶ εὐεργετικὴν ἐξέλιξιν πρὸς τὴν ὑποβόηθῃσιν τῆς οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως δι' ἐπεκτάσεως τῆς χρηματοδοτήσεως. Θὰ ἄρῃ ἐπιπροσθέτως, εἰς σημαντικὸν τοῦλάχιστον βαθμὸν, τὴν φυσικὴν προδιάθεσιν τῶν τραπεζῶν νὰ στρέφουν τὴν χρηματοδότησιν πρὸς πιστούχους καλύπτοντας εἰς πλῆρες μέτρον τὰ τραπεζικὰ κριτήρια ἀσφαλείας.

6. Πρόβλημα ἐπαρκείας τραπεζικῶν λειτουργιῶν ὑφίσταται ὡς πρὸς οὐσιώδεις τομεῖς ὅπως τὸ ἐξαγωγικὸν ἐμπόριον, ἡ ναυτικὴ πίστις καὶ τουριστικὴ πίστις. Ἡ ξένη ἐμπειρία δεικνύει ὅτι εἰς ἄλλας προηγμένας χώρας, παρὰ τὴν ὑπαρξίν πλεθὺς ἰσχυροτάτων ἐμπορικῶν τραπεζῶν, κλάδοι τοιαύτης σπουδαιότητος ὡς οἱ ἀναφερθέντες ἔτυχαν εἰδικῆς μεταχειρίσεως διὰ τὰς χρηματοδοτικὰς καὶ λοιπὰς τραπεζικοῦ χαρακτῆρος ἀνάγκας τῶν. Ἡ οἰκονομικὴ πίστις πρὸς τοὺς κλάδους αὐτοὺς παρουσιάζει ἰδιοτυπίας καὶ ἀναγκαιοὶ ἐξειδίκευσιν μὴ ἐπαρκῶς πάντοτε διασφαλιζομένην ἀπὸ ἐμπορικῶν τραπέζας.

Εἶναι ἐπομένως ἐξεταστέον τὸ θέμα προσθήκης εἰς τὸ τραπεζικὸν μας σύστημα ἐξειδικευμένων τινῶν τραπεζῶν μὲ εἰδικὴν ἀποστολὴν καὶ προορισμόν, ἢ ἴδρυσις τῶν ὁποίων δύναται νὰ προέλθῃ ἀπὸ τὸ ὑπάρχον τραπεζικὸν σύστημα. Τοιαύτη ἀπόσχισις ἐξειδικευμένων ἐργασιῶν θὰ λύσῃ ὀριστικῶς καὶ τὸ ζήτημα τῶν κεφαλαίων, ἅτινα θὰ διατίθενται διὰ τὰς ἀνάγκας τῶν σπουδαίων τούτων κλάδων, ἄνευ ἐξαρτήσεως ἐκ τῶν διαθεσίμων τῶν τραπεζῶν πρὸς θεραπείαν τῶν ἀναγκῶν τοῦ συνήθους ἐμπορίου, τῆς βιομηχανίας καὶ ἐτέρων κλάδων.

7. Ἐν κατακλείδι πρέπει νὰ ὑπογραμμισθῇ ἡ ἀναγκαιότης τῆς ἐπισπεύσεως τῶν μέτρων ὀργανώσεως τῆς κεφαλαιαγορᾶς, μέσῳ τῆς ὁποίας θὰ ἐνδυναμωθῇ ἡ κεφαλαιακὴ θέσις καὶ συνεπῶς ἡ πιστωτικὴ ἐπιφάνεια τῶν ἐπιχειρήσεων ἐν γένει.